

باسمه تعالی

دانشکده علوم انسانی

گروه مدیریت صنعتی

راهنمای نگارش طرح تحقیق و پایان نامه کارشناسی ارشد دانشجویان مدیریت دانشگاه شاهرود

تهیه و تدوین: دکتر علی حسین کشاورزی

عضو هیات علمی گروه مدیریت صنعتی

نیمسال اول 96-1395

دانش چون نگار است و نوشتن چون بندی بر پای آن

رسول اکرم (ص)

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
3	مقدمه.....
3	قواعد کلی.....
7	قواعد مربوط به نگارش طرح تحقیق (پروپوزال) پایان نامه کارشناسی ارشد.....
7	توصیه های کلی در خصوص شروع نوشتن پروپوزال.....
8	نحوه تکمیل فرم پروپوزال.....
16	قواعد مربوط به بخشهای مختلف پایان نامه.....
20	موارد مربوط به جلسه دفاع از پایان نامه.....
23	ضمیمه شماره یک: فرم سیکوری مراحل پایان نامه.....
24	ضمیمه شماره دو: چک لیست نگارش پروپوزال.....
28	ضمیمه شماره سه: چک لیست گزارش نهایی پایان نامه.....

دانشجوی محترم: مطالبی که پیش رو دارید بر اساس مطالب کتب روش تحقیق و راهنماهای موجود در زمینه نگارش پایان نامه، و تجربیات قبلی اینجانب در زمان راهنمایی، مشاوره، و داوری پایان نامه های دانشجویان کارشناسی ارشد و اشتباهات آنان در فرایند نگارش پروپوزال و گزارش نهایی پایان نامه تهیه شده است. به دلیل تعدد تکرار اشتباهات، تصمیم گرفته شد تا این تجربیات مستند شده و در اختیار دانشجویان بعدی قرار گیرد تا با آگاهی قبلی از آنها، اشتباهات قبلی را تکرار نکنند و در نتیجه ضمن تسریع روند انجام مراحل مختلف کار، کیفیت پایان نامه نیز بهبود یابد.

نکته مهمی که در ابتدا لازم است تذکر دهم این است که استفاده از این راهنما به معنی نادیده گرفتن منابع اصلی روش تحقیق مانند کتب و راهنماهای معرفی شده توسط اساتید محترم با توجه به نوع تحقیق مورد نظر شما در پایان نامه؛ نمی باشد، بلکه به عنوان یک مکمل خلاصه و کاربردی در کنار منابع اصلی می تواند مفید باشد.

از همه کسانی که این راهنما را مطالعه می کنند (دانشجویان محترم و همکاران محترم عضو هیأت علمی) تقاضا دارم در صورتی که در خصوص هریک از بندهای مندرج در این راهنما، پیشنهاد تکمیلی دارند؛ با آدرس پست الکترونیک اینجانب alihossien@yahoo.com مکاتبه نمایند. امید است این راهنما برای استفاده کنندگان مفید و مؤثر واقع شود.

توانمندی

1- در کلیه مراحل انجام کار پایان نامه ابتدا مرحله مربوطه را با استاد راهنمای خود مطرح و هماهنگ نمایید و پس از تأیید استاد راهنما نسبت به انجام آن اقدام کنید. برای جلوگیری از دوباره کاری و اتلاف وقت، هیچ کاری را بدون گرفتن نظر و تأیید استاد راهنما انجام ندهید. برای مثال، برای شروع نگارش فصل دوم پایان نامه، ابتدا سرفصل مربوطه را با مراجعه به پایان نامه هایی که عناوین مشابه دارند تهیه، و به استاد راهنمای خود ارائه دهید؛ و پس از گرفتن نظر و تأیید استاد راهنما، کار نگارش را شروع کنید. برای مفید شدن خودتان به برنامه ریزی و انجام کارهای مراحل مختلف پایان نامه براساس برنامه زمانی، توصیه می شود برای کلیه مراحل تهیه پروپوزال و جلساتی که در زمان انجام کار پایان نامه با استاد راهنمای خود دارید، فرم پیگیری مراحل پایان نامه (ضمیمه شماره یک) را مطابق برنامه پیش بینی شده توسط خودتان و یا برنامه زمانی توافق شده با استاد راهنمای خود تکمیل نمایید و سعی کنید مرحله مورد نظر از برنامه کاری را در محدوده زمانی تعیین شده انجام دهید و گزارش آن را به استاد راهنمای خود تحویل دهید.

2- از اولین روزهای نوشتن پروپوزال پایان نامه یک پوشه (فلدر) رایانه ای به نام **پایان نامه** ایجاد کنید و همه فایل های مربوط به مراحل مختلف را با نام فارسی و نسخه های اصلاح شده بعدی را نیز با همان نام و با تغییر جزئی ذخیره کنید. برای شناسایی راحت تر فایل های مشابه از یکدیگر، عدد مربوط به تاریخ فارسی زمان تهیه فایل را در انتهای نام فایل اضافه کنید. برای مثال، اولین نسخه فصل دوم را با نام "فصل دوم نسخه اول 951010" نام گذاری کنید. عدد انتهای

نام فایل بدین معنی است که این فایل در تاریخ دهم دی ماه نود و پنج تهیه شده است. نسخه بعدی را که مثلاً در تاریخ سی ام دی ماه نود و پنج براساس تذکر استاد راهنما اصلاح می کنید با نام "فصل دوم نسخه دوم 951030" ذخیره کنید. برای جلوگیری از مشکلات مربوط به خراب شدن رایانه یا گم شدن حافظه جانبی مورد استفاده شما، پوشه مربوط به پایان نامه خود را حداقل در 3 تا 4 جای مختلف ذخیره کنید. یک راه امن و ساده این است که هر فایل را در زمان تکمیل و نهایی شدن، برای خودتان ایمیل کنید.

3- برای الگوگیری از پایان نامه ها و پروپوزالهای قبلی، حداقل یکی دوتا از پروپوزالها و پایان نامه های دفاع شده با استاد راهنمای خود و ترجیحاً در زمینه موضوعات مشابه موضوع تحقیق مورد نظر خود را مطالعه کنید تا با روند نحوه نگارش از نزدیک آشنا شوید.

4- در زمان نوشتن پروپوزال و متون فصلهای مختلف پایان نامه، قبل از تحویل کار تهیه شده به استاد راهنما و مشاور، یک بار با دقت و با دید انتقادی متن را بخوانید و سعی کنید ابهامات و مشکلات احتمالی را رفع نمایید. همیشه سعی کنید پیوستگی بین فصلهای مختلف پایان نامه را مد نظر داشته باشید. یک پایان نامه خوب باید یک سیر داستان وار داشته باشد و همان طور که شخصیت های اصلی داستان همیشه در داستان حضور دارند؛ متغیرهای اصلی تحقیق شما نیز همیشه در فصلهای مختلف پایان نامه حضور داشته باشند. بویژه پیوستگی مطالب در پاراگرافهای مختلف به نحوی رعایت شود که هر پاراگراف مقدمه پاراگراف بعدی باشد، به نحوی که خواننده به راحتی این پیوستگی را احساس کند.

5- در کلیه متونی که در فرایند نگارش پروپوزال، فصول مختلف پایان نامه، یا مقاله مستخرج از پایان نامه می نویسید، صفحات فایل مربوطه حتماً شماره گذاری شوند.

6- از رونویسی محض از منابع و پایان نامه های دیگر جداً خودداری کنید، و برای جلوگیری از این کار از منابع جدید فارسی و انگلیسی (مقاله، کتاب، و پایان نامه) استفاده کنید، و جملات را با انشای خودتان بنویسید. هیچ وقت کلمه یا جمله یا عبارتی که برای شما مبهم است یا معنی آن را نمی دانید، یا کلماتی که کاربرد آنها رایج نیست؛ در پروپوزال یا پایان نامه خود استفاده نکنید. برای کلمات و عبارات مهمی که استفاده می کنید (بویژه کلمات کلیدی و تخصصی در متن و قسمت تحلیل آماری) مطالعه کافی داشته باشید و توضیحات لازم را درج کنید.

7- در کلیه متونی که در فرایند نگارش پروپوزال، فصول مختلف پایان نامه، یا مقاله مستخرج از پایان نامه می نویسید، بویژه در خصوص استفاده از کلمات کلیدی که مربوط به موضوع پایان نامه می باشند، وحدت رویه را رعایت کنید. برای مثال اگر در فصل اول کلمه فناوری را به کار می برید، در فصل دیگر یا در صفحه دیگر به جای آن تکنولوژی ننویسید. یا اگر در یک جا منابع انگلیسی را به فارسی درج می کنید (با درج زیرنویس) در سایر فصول هم این کار را بکنید. برای منابعی که به انگلیسی درج می شود اعداد مربوط به سال آنها هم انگلیسی باشد. قلم کلمات انگلیسی در متن با فونت Times New Roman و اندازه 12، و برای زیرنویسهای انگلیسی اندازه قلم 10 باشد.

8- برای هر ادعا و مطلبی که در متن ذکر می کنید و برای هر پاراگراف یک بار ذکر منبع لازم است. برای نوشتن منابع در داخل متن و در آخر پایان نامه، استاندارد منبع نویسی مورد نظر دانشگاه رعایت شود (استاندارد مورد نظر دانشگاه

شاهد APA می باشد). ضمناً در هیچ منبعی ذکر نام کوچک صاحب یا صاحبان اثر لازم نیست. کاربرد علامتهای کاما، فاصله و نقطه را در نوشتن منابع در متن و در فهرست مطالب به نحو صحیح رعایت کنید. برای منابع اینترنتی لازم نیست آدرس را در داخل متن بنویسید، بلکه کافی است نام نویسنده و سال منبع را بنویسید. حتماً بررسی کنید که کلیه منابعی که در متن نام برده اید، در فهرست منابع ذکر شده باشند، و بالعکس.

9- کلیه عناوین فصلهای پایان نامه را، براساس روش پیشنهادی در فرمت راهنمای دانشگاه خود شماره گذاری کنید، به نحوی که عدد اول؛ شماره فصل مربوطه و اعداد بعدی شماره عنوان مربوطه باشد؛ و این شماره ها به صورت مسلسل برای عناوین اصلی و زیرعنوانهای مربوطه ادامه یابد. بین هر عنوان با سطر قبل از آن یک سطر خالی فاصله باشد، و عناوین را به صورت پررنگ یا **Bold** شده بنویسید. بعد از عنوان، ذکر علامت دو نقطه (:) لازم نیست. ضمناً در خصوص اندازه و فونت عناوین، ضمن رعایت راهنمای دانشگاه؛ وحدت رویه را در کل متن رعایت کنید.

10- در کلیه متونی که در مراحل نگارش پروپوزال و پایان نامه تهیه می کنید، علامتهای نشانه گذاری مانند ویرگول یا کاما (،) دو نقطه (:)، ویرگول نقطه (:)، و نقطه پایان جمله (.) به کلمه قبل از خود بچسبند و با کلمه بعد از خود یک کاراکتر خالی فاصله داشته باشند. در مواردی که جمله به پرانتز منتهی می شود (مثل ذکر منبع در پایان جمله) نقطه پایان جمله بعد از پرانتز درج شود.

11- علامتهای تنوین (َ)، همزه (ء)، و الف همزه دار (أ) را در کلماتی که این علامتها وجود دارد (مانند: تأثیر، اولاً، و ...) دقیق درج کنید. برای افعالی که دارای دو حرف "می" هستند (مانند می گیرد، می شود، و ...) "می" به صورت جداگانه (مانند می شود و می دهد) نوشته شود (نه چسبیده مانند میشود، میدهد).

12- توصیه می شود از خلاصه ها و سرواژه ها در متن پایان نامه استفاده نکنید و در صورت ضرورت برای استفاده از سرواژه ها و خلاصه عبارات (مانند MIS برای سیستم اطلاعات مدیریت) در متن، ابتدا یک بار به طور کامل عبارت یا عنوان مورد نظر را به شکل زیرنویس بنویسید و سرواژه یا خلاصه مورد نظر را داخل پرانتز ذکر کنید، آنگاه از خلاصه یا سرواژه معرفی شده استفاده کنید.

13- در نگارش متن پایان نامه، کیفیت را فدای کمیت نکنید. از بکار بردن جملات زائد و تکراری که قبلاً در متن یک فصل دیگر، یا صفحات دیگر همان فصل ذکر شده اند، خودداری کنید. جملات طولانی را به جملات کوتاهتر و قابل فهم تر تقسیم کنید و با انشای خودتان بنویسید.

14- در زمان نگارش پروپوزال، جملاتی که برای انجام کارهای آتی مربوط به پروپوزال می نویسید با فعل آینده نوشته شود و جملاتی که در گزارش نهایی تحقیق پایان نامه می نویسید (بخصوص برای فصل اول و سوم) با فعل گذشته باشد (نه آینده مثل پروپوزال)؛ زیرا در پروپوزال شما می گوئید که چه کاری در نظر دارید انجام دهید، ولی در گزارش نهایی پایان نامه شما دارید گزارش کار انجام شده را می نویسید. ضمناً از کپی کردن محض پروپوزال در پایان نامه خودداری کنید. در بعضی موارد ممکن است تغییرات جزئی در کار انجام شده در مقایسه با آنچه در پروپوزال پیش بینی کرده اید

ایجاد شود، یا کارهایی اضافه بر آنچه که در پروپوزال ذکر شده انجام شده باشد؛ که لازم است این تغییرات در گزارش نهایی اعمال شود.

15- برای تعاریف و نقل قول مستقیم (مانند تعریف یک متغیر، یا ذکر عین یک جمله از منبع دیگر) ضمن قرار دادن نقل قول مذکور در داخل علامت نقل قول (" ") منبع مربوطه را با ذکر شماره صفحه آن بنویسید. تعاریف مربوط به متغیرها و کلمات کلیدی را در حالتی که بیش از یک تعریف ذکر می کنید، بر اساس تاریخ منبع؛ از قدیمی تر به جدیدتر مرتب کنید.

16- پیشینه موضوع تحقیق براساس ترتیب متغیرهای مربوط به عنوان پایان نامه به ترتیب از قدیمی تر به جدیدتر مرتب و ذکر شود. در ذکر پیشینه؛ نام محقق و سال تحقیق، عنوان تحقیق، متغیرهای بررسی شده، مدل مورد استفاده در تحقیق، ابزار جمع آوری داده ها، روش تحلیل داده ها، و در نهایت یافته یا یافته های تحقیق ذکر شود. تعداد منابع استفاده شده در پیشینه باید به اندازه کافی بوده و برای دو بخش تحقیقات داخلی و خارجی، حداقل ده سال گذشته را شامل شود.

17- فرضیات یا سؤالات تحقیق متناظر با عنوان تحقیق تهیه شوند و در کلیه مراحل تصویب پروپوزال و انجام و نگارش پایان نامه، فرضیات یا سؤالات تحقیق عین همان جملاتی که در متن پروپوزال مصوب تحقیق ذکر شده در فصلهای مختلف پایان نامه ذکر شود و هیچ تغییری نکند. کلیه فرضیات ذکر شده در پروپوزال حتماً و به همان ترتیب که ذکر شده اند، آزمون شوند.

18- برای همه متونی که در مراحل نگارش پروپوزال، پایان نامه یا مقاله مستخرج از پایان نامه می نویسید، جداول، اشکال و نمودارهایی که در متن درج می شوند، با ذکر عنوان، به ترتیب و براساس بند 9 این بخش شماره گذاری شوند. عنوان جداول در بالای آنها، و عنوان نمودارها و اشکال در پایین آنها ذکر شود. در تهیه نمودارها بهتر است از نمودارهای متنوع استفاده شود. توضیحات مربوط به جداول و نمودارها، قبل از خود جدول یا نمودار قرار گیرد، و در متن به شماره جدول، شکل یا نمودار اشاره شود؛ و از ذکر عباراتی مانند "جدول زیر" یا "نمودار فوق" خودداری شود. اندازه فونت جداول مطابق راهنمای دانشگاه باشد و چیدمان آنها طوری باشد که حتی الامکان هر جدول و توضیح آن در یک صفحه جا بگیرد.

19- کلیه اعداد در متن و جداول و نمودارهای پروپوزال و پایان نامه؛ یا مقاله مستخرج از آن فارسی باشد و علامت ممیز مورد استفاده در اعداد فارسی باشد (/) نه انگلیسی (.) .

20- در گزارش نهایی پایان نامه؛ عناوین محتوای گزارش، نوع و اندازه فونت صفحه عنوان، فهرست مطالب، صفحه اول، و داخل هر فصل مطابق فرمت مورد قبول دانشگاه درج شود.

21- در نسخه نهایی پروپوزال یا فصلهای مختلف پایان نامه به هیچ وجه، هیچ عنوانی در انتهای صفحه قرار نگیرد. این نکته را قبل از هر بار چاپ کار مورد نظر با مرور صفحات روی صفحه نمایش رایانه بررسی کنید. برای جلوگیری از ایجاد مشکل به هم ریختگی متن و اشکال و جداول موجود در فایل تهیه شده در زمان چاپ گزارش، ابتدا فایل مورد نظر

نهایی را با فرمت پی دی اف ذخیره و سپس چاپ کنید. برای جلوگیری از هدررفت کاغذ در مراحل قبل از دفاع پایان نامه، کلیه موارد چاپی مربوط به پروپوزال و پایان نامه را به شکل دورو و با حداقل فاصله ممکن بین خطوط چاپ کنید. فاصله یک بین خطوط مناسب است.

22- کلیه اسناد و مدارکی که در فرایند تصویب و نگارش پایان نامه استفاده می کنید، مانند سوابق پروپوزال، پرسشنامه های تحقیق، مکاتبات انجام شده، و فایل های مراحل مختلف بویژه فایل های مربوط به داده های تحقیق و محاسبات آماری آنها را تا بعد از انجام اصلاحات نهایی پایان نامه و چاپ مقاله (در صورت پیگیری چاپ) نگه دارید تا در صورت نیاز مورد استفاده یا مراجعه قرار گیرد. در کلیه مراجعات به استاد راهنمای خود، یک نسخه چاپی از پروپوزال مصوب خود را همراه داشته باشید و کلیه مراحل کار خود را با آن تطبیق دهید.

23- گزارش نهایی پایان نامه: در زمان تهیه گزارش نهایی پایان نامه، کلیه فصل های پایان نامه که دارای فهرست مطالب و سایر صفحات مقدماتی (تقدیر و تشکر، تقدیم، و...) به همراه ضمایم مربوطه (شامل: پرسشنامه و سایر ابزارهای جمع آوری اطلاعات، خروجی تحلیل های آماری نرم افزار رایانه ای، و سایر مواردی که در زمان انجام تحقیق استفاده شده اند) در قالب یک فایل، تهیه و به استاد راهنما تحویل شود.

توصیه های کلی در خصوص شروع نگارش طرح تحقیق (پروپوزال) پایان نامه کارشناسی ارشد

پروپوزال تحقیق در واقع نقشه راه انجام تحقیق پایان نامه است که در آن مهم ترین بخش های مورد نظر در انجام تحقیق پیش بینی می شود. این بخش براساس تجربه شخصی اینجانب و حضور در جلسات شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم انسانی دانشگاه شاهد به عنوان نماینده گروه مدیریت صنعتی، و جمع بندی ایرادات مطرح شده در خصوص پروپوزال های دانشجویان در صورت جلسات مربوط به هفتاد جلسه شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم انسانی از خرداد 1393 تا تیرماه 1395 تهیه شده است. توصیه می کنم قبل از شروع به نوشتن پروپوزال، ابتدا راهنمای نگارش پروپوزال و راهنمای نگارش پایان نامه را بخوانید، و با توجه به تذکرات داده شده؛ نوشتن را آغاز کنید.

توصیه های کلی در خصوص شروع نگارش پروپوزال

1- پیشنهاد می شود از همان نیمسال اول شروع به تحصیل در دوره کارشناسی ارشد، در خصوص انتخاب موضوع پایان نامه براساس علاقه خودتان به موضوع و با بررسی پایان نامه های قبلی و مقالات انگلیسی منتشر شده همان سال، و از طریق صحبت با اساتید و دانشجویان ورودی سال های قبل گروه تخصصی خود اقدام کنید. هرچه زودتر شروع کنید، زمان بیشتری برای انتخاب موضوع مناسبتر، و همچنین زمان بیشتری برای انجام تحقیق پایان نامه دارید. برای انتخاب موضوع و نگارش پایان نامه، یکی از مناسب ترین منابع موجود؛ کتاب "روش تحقیق با رویکرد پایان نامه نویسی"

تألیف آقای دکتر غلامرضا خاکی می باشد. در زمان شروع به کار نگارش پروپوزال بهتر است یک برنامه زمان بندی تهیه کنید و ضمن اولویت بندی کارها بویژه اگر شاغل می باشید سعی کنید برخی از کارهای با اولویت کمتر را کنار بگذارید و سعی کنید در زمان برنامه ریزی شده پروپوزال را تهیه و به گروه و دانشکده ارائه کنید.

2- بعد از انتخاب موضوع مورد نظر، سایتهای آکادمیک مانند سایت ایرانداک (www.irandoc.ac.ir) جست و جو کنید تا مطمئن شوید که موضوع مورد نظر جدید است و قبلاً فرد دیگری پایان نامه ای مشابه آن انجام نداده است. با اساتید گروه در زمینه تناسب موضوع مورد نظر خود با گرایش تخصصی رشته تحصیلی خود؛ بویژه در کلاس درس روش تحقیق مشورت کنید و موضوع را با اطمینان بیشتری انتخاب، سپس اقدام به تکمیل فرم پروپوزال نمایید. هرچه در مرحله انتخاب موضوع تحقیق خود بیشتر وقت بگذارید، در مراحل بعدی تصویب موضوع و انجام تحقیق چندین برابر وقت صرفه جویی خواهید کرد.

بدنه اصلی پروپوزال معمولاً براساس سه پرسش اصلی شکل می گیرد که عبارتند از:

- چه کاری می خواهید انجام دهید؟ (بخشهای بیان مسأله، اهداف تحقیق، و پرسش اصلی تحقیق)

- چرا می خواهید آن کار را انجام دهید؟ (اهمیت و ضرورت تحقیق، و پیشینه تحقیق)

- چگونه می خواهید آن کار را انجام دهید؟ (فرضیه ها، روش تحقیق، روش و ابزار گردآوری و تحلیل داده ها)

نمونه تکمیل فرم پروپوزال

3- فرم پروپوزال موجود دانشگاه شاهد و بعضی از دانشگاههای دیگر، شامل عناوینی است که در ادامه ذکر می شود و توضیحات ذیل هر عنوان با توجه به ویژگی های مورد نظر از آن و ایرادات مربوط به پروپوزالهای بررسی شده قبلی در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم انسانی دانشگاه شاهد؛ بیان می شود.

4- صفحه اول پروپوزال شامل موارد زیر است:

الف- مشخصات دانشجو: در این قسمت اطلاعات مربوط به خودتان را نوشته و هر بار قبل از تحویل به گروه یا شورای تحصیلات تکمیلی آن را امضاء کنید.

ب- مشخصات استاد راهنما: بعد از تعیین استاد راهنما توسط گروه، با هماهنگی با استاد راهنما، اطلاعات این بخش را تکمیل کنید و در زمان تحویل به گروه یا شورای تحصیلات تکمیلی به امضای استاد راهنما برسانید.

ج- مشخصات استاد مشاور: در صورتی که استاد مشاور برای پایان نامه پیشنهاد شده، مطابق بند ب فوق اقدام کنید.

د- عنوان پایان نامه (موضوع تحقیق): عنوان فارسی پایان نامه، پس از بررسی و اخذ نظرات اساتید گروه و با رعایت نکاتی که در ادامه در خصوص عنوان تحقیق ذکر شده است، نوشته شود. در صورتی که مطالعه موردی دارید،

نام سازمان مورد مطالعه را در داخل پرانتز بعد از عنوان بنویسید؛ و عنوان تحقیق به زبان انگلیسی، پس از بررسی و تأیید توسط فردی مسلط به زبان انگلیسی، در قسمت مربوطه نوشته شود.

معیارهای انتخاب یک موضوع تحقیق شامل موارد زیر است:

- موضوع تحقیق باید با رشته و گرایش تحصیلی شما مناسبت داشته باشد و جزو موضوعات اولویت دار در سطح کشور و رشته تحصیلی شما باشد.

- موضوع تحقیق باید قابل اجرا باشد، یعنی امکانات و شرایط لازم برای انجام تحقیق درخصوص موضوع مورد نظر فراهم باشد.

- موضوع تحقیق نباید تکراری باشد. یک موضوع تحقیق زمانی تکراری است که تمامی ابعاد تحقیق و موضوع مانند کاری باشد که قبلاً انجام شده است؛ ولی اگر از نظر جامعه آماری و شرایط زمانی یا مکانی با هم متفاوت باشند، موضوع تکراری نیست. برای مثال، اگر یک تحقیق جدید در کشور دیگری در خصوص یک موضوع انجام شده است، تکرار آن در صنعت مشابه یا صنعت دیگری در ایران برای موضوع پایان نامه مشکلی ندارد.

- موضوع تحقیق نباید موانع اخلاقی داشته باشد: زمانی که جامعه مورد مطالعه انسان بوده و در فرایند انجام تحقیق، مداخله‌ای بر سوزهای انسانی صورت می‌گیرد، رضایت افراد و حفظ حرمت انسانی در حین گردآوری اطلاعات و محرمانه نگاه داشتن اطلاعات جمع‌آوری شده ضروری است.

- موضوع تحقیق باید مقبولیت سیاسی و فرهنگی داشته باشد؛ یعنی موضوع مورد مطالعه باید مورد پذیرش فرهنگ و عرف جامعه بوده و سبب ایجاد تنش نشود.

- موضوع تحقیق باید مقرون به صرفه و کاربردی باشد، یعنی نتیجه آن برای کمک به برنامه‌ریزان و مدیران سازمان‌ها یا جامعه در زمان حال یا آینده مفید باشد.

با توجه به اینکه عنوان تحقیق بیشتر از همه قسمت‌های دیگر پروپوزال و پایان نامه خوانده می‌شود، در نوشتن عنوان تحقیق لازم است نکات زیر رعایت شود:

- عنوان تحقیق خیلی کوتاه و یا خیلی طولانی نباشد، و از نظر جمله بندی و رعایت قواعد دستوری صحیح باشد.

- عنوان تحقیق باید دربرگیرنده تمام محتویات کار تحقیقاتی باشد.

- در نوشتن عنوان تحقیق از به کار بردن مخفف‌های کلمات، اصطلاحات ناآشنا و غیرمصطلح، و کلمات انگلیسی که معادل فارسی دارند، اجتناب شود.

- عنوان تحقیق باید به صورت خبری نوشته شود، فاقد کلمات اضافی بوده و به طور روشن و واضح تنظیم شود؛ و در آن از عناوین اختصاری استفاده نشود.

- عنوان تحقیق باید هدف اصلی مطالعه را بیان کند و به پرسشهای چه چیزی، چه کسانی، چگونه، کجا، و چه زمانی پاسخ دهد.

- عنوان تحقیق باید بیطرفانه و عاری از پیش داوری باشد.

- در عنوان تحقیق، مکان انجام تحقیق حتماً ذکر شود.

۵- **نوع تحقیق:** با توجه به شرایط تحقیق مورد نظر، یکی از سه نوع تحقیق: بنیادی، کاربردی، یا توسعه ای را مشخص کنید.

5- **بیان مسأله:** این بخش که اولین بخش پروپوزال است باید به طور مختصر و دقیق و حداکثر در یک الی دو صفحه نوشته شود. در نگارش بیان مسأله باید با توضیح بنیادی موضوع، تبیین ابعاد و وسعت آن، و با جملاتی کوتاه و شیوا بیان کنید که مسأله یا مشکل مورد نظر چیست و ماهیت، شدت، وسعت، و عوامل مؤثر بر مسأله و پیامدهای آن کدامند؟ و در انتها این شرایط چه پرسشی را ایجاد کرده که انجام تحقیق شما را ضروری می نماید. در این بخش لازم است با یک سیر از کل به جزء از حیطه کلی موضوع شروع کنید و با اشاره به کلیات موضوع مورد نظر در تحقیق، به حیطه تخصصی و جزئی تحقیق وارد شوید و با توصیف وضعیتی که توجیه کننده انجام تحقیق است، به یک پرسش آغازین ختم شود که هدف از انجام تحقیق، پاسخ دادن به آن پرسش می باشد. در این بخش لازم است با استفاده از منابع علمی و اطلاعات جدید، راه حلهای موجود در خصوص آن تشریح شده و لزوم اجرای پژوهش (مانند عوارض ناشی از تداوم مشکل)؛ اشاره به آنچه می خواهد انجام شود همراه با اشاره ای کلی به اهداف و جمعیت مورد مطالعه بیان شود.

6- **اهمیت و ضرورت تحقیق:** در این قسمت باید بگویید چرا انجام پژوهش مورد نظر لازم است، و اهمیت موضوع را در دو جنبه نظری و کاربردی طرح کنید و ضرورت آن را توجیه نمایید. در این بخش باید با شماره گذاری عددی بندهای مربوطه، توجیه نمایید که تحقیق مورد نظر از دو جنبه اهمیت و ضرورت نظری، و اهمیت و ضرورت کاربردی؛ مهم است. در بخش نظری، باید میزان اهمیت موضوع را از جنبه افزایش دانش نظری شرح دهید (برای مثال، تبیین نظری موضوع الف؛ یا افزایش دانش در حیطه موضوع ب)؛ و در بخش کاربردی اینکه استفاده از نتایج تحقیق به چه کسی یا چه کسانی در چه زمینه ای کمک می کند بیان شود (برای مثال، کمک به سازمان های صنعت الف برای افزایش بهره وری ...).

7- **هدف های تحقیق:** معمولاً هدفهای تحقیق براساس عنوان تحقیق و در دو عنوان هدف اصلی و اهداف فرعی بیان می شود. هدف اصلی یا هدف کلی در واقع همان عنوان تحقیق است و در حالت کلی بیان می شود، با این تفاوت که با لغتهای قابل اندازه گیری مثل «تعیین یا شناخت» که معنی و کاربرد دقیق و واضحتری دارند، شروع می شود.

اهداف فرعی در واقع جزئی از هدف کلی هستند که با توجه به مؤلفه های مورد بررسی در تحقیق و نوع اقداماتی که در نظر است در خصوص آنها انجام شود؛ بیان می شوند. این اهداف در چند عنوان و با شماره گذاری عددی بیان می شوند. اهداف جزئی اگر به خوبی تنظیم شوند، محقق را به طراحی روش تحقیق و نحوه گردآوری، تجزیه و تحلیل و

تفسیر داده‌ها هدایت خواهند کرد. هدف جزئی نباید از قالب هدف کلی خارج شود و باید به جنبه‌های اساسی مطالعه محدود باشد. در اهداف جزئی هم باید از افعالی نظیر تعیین کردن، مقایسه کردن، اثبات کردن، محاسبه کردن و برقرار کردن، استفاده کرد و از بکارگیری افعال مبهم نظیر فهمیدن، مطالعه و مانند آنها اجتناب کرد. اهداف تحقیق باید تمامی قسمتهای مسأله را آن طور که در بیان مسأله ذکر شده، در برگیرد. اگر مسأله تحقیق با دقت کافی بیان شده باشد، تنظیم اهداف آسان‌تر خواهد بود.

8- فرضیه ها یا سؤال های تحقیق: در این بخش، در صورتی که هدف تحقیق انجام کاری در خصوص دو یا چند متغیر مانند بررسی وجود رابطه یک متغیر با متغیر دیگر، یا بررسی تأثیر یک متغیر بر متغیر دیگر باشد، برای آن فرضیه اصلی و فرضیه های فرعی در قالب جمله خبری طرح و نوشته می شود. فرضیه، پیش گویی رابطه دو یا چند عامل مورد مطالعه می باشد که قابل آزمون آماری است. فرضیه اصلی بیان کلی مربوط به رابطه متغیرها یا تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته می باشد، و فرضیه های فرعی متناظر با اهداف فرعی، و با توجه به رابطه یا تأثیر مؤلفه های متغیر مستقل و متغیر وابسته یا مؤلفه های آنها نوشته می شود. در صورتی که هدف تحقیق انجام کاری مانند طراحی مدل باشد که طرح فرضیه برای آن لازم نباشد، به جای فرضیه ها؛ سؤال های تحقیق نوشته می شوند. سؤال های تحقیق نیز در دو گروه سؤال اصلی و سؤال های فرعی نوشته می شوند. معمولاً فرضیه ها و سؤال های تحقیق متناظر با اهداف تحقیق نوشته می شوند. در زمان نگارش پایان نامه لازم است سؤال ها یا فرضیه های تحقیق در گزارش نهایی پایان نامه دقیقاً براساس پروپوزال مصوب نوشته شوند و در لازم است در فصلهای اول، سوم، و چهارم گزارش نهایی پایان نامه نیز وحدت رویه در خصوص نحوه نوشتن فرضیه ها و سؤال ها رعایت شود.

9- تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای تحقیق: متغیرها، صفات یا مشخصات قابل اندازه گیری یک فرد یا پدیده می باشند که می توانند مقادیر مختلف داشته باشند و از فردی به فرد دیگر تغییر کنند. متغیرهای یک تحقیق در واقع هسته اصلی تحقیق به شمار می روند و شامل صفات یا مشخصاتی هستند که محقق در صدد جمع آوری و تحلیل داده ها درباره آنها می باشد. در مطالعات تحلیلی، متغیرها به چند دسته شامل: متغیرهای زمینه ای، متغیرهای مستقل، متغیرهای وابسته، و متغیرهای مخدوش کننده تقسیم می شوند. متغیرهای زمینه ای، متغیرهایی هستند که به راحتی قابل بررسی هستند و تقریباً در هر مطالعه ای مورد بررسی قرار می گیرند (مانند سن، جنسیت، تحصیلات، میزان درآمد، مذهب، نژاد، محل سکونت و...). متغیر مستقل، متغیری است که تغییرات آن تابع تغییرات متغیر دیگری نیست. متغیر وابسته، متغیری است که تغییرات آن تابع تغییرات متغیر دیگری است. برای مثال، در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر سطح تحصیلات بر بهره وری نیروی کار»؛ سطح تحصیلات متغیر مستقل، و بهره وری متغیر وابسته است. متغیرهای مخدوش کننده متغیرهایی هستند که خود متغیر مستقل یا وابسته تحقیق نیستند ولی به نحوی در تقویت ارتباط آنها مؤثرند.

در این بخش کلیه متغیرهای ذکر شده در عنوان و فرضیه ها و سؤال های تحقیق و مؤلفه های آنها باید از دو جنبه نظری و عملیاتی تعریف شوند.

تعاریف نظری هر کلمه یا متغیر، از منابع ادبیات موضوع مانند کتب و مقالات انتخاب و ضمن قرارداد دادن تعریف در علامت نقل قول " "، منبع و سال انتشار و شماره صفحه آن در داخل پرانتز در انتهای تعریف نوشته می شود.

تعاریف عملیاتی متغیرها یا مؤلفه های آنها در واقع بدین معنی است که در تحقیق، متغیر مورد نظر را با چه مؤلفه هایی می سنجید، که معمولاً براساس تحقیقات انجام شده قبلی و پرسشنامه های استفاده شده در تحقیقات پیشین یا مؤلفه های معرفی شده در مدل های ادبیات موضوع، این مؤلفه ها شناسایی و نوشته می شوند.

10- مبانی نظری تحقیق: در این بخش، ضمن مروری بر منابع موجود ادبیات موضوع تحقیق، می توان از تجربیات و نتایج آنها استفاده کرد و از روش شناسی تحقیق، روشهای نمونه گیری، گردآوری داده ها، و تحلیل آماری داده های آنها برای تحقیق جدید استفاده کرد. در واقع این بخش آشنایی با انواع مختلف روشهای قابل استفاده در تحقیق مورد نظر را برای شما ایجاد می کند؛ و زمینه ای فراهم می کند تا دیگران از پژوهش پیشنهادی شما پشتیبانی کنند.

در این بخش، به ترتیب ذکر متغیرها و کلمات کلیدی در عنوان تحقیق، خلاصه ای از ادبیات موضوع مربوط به متغیرهای تحقیق نوشته می شود که سیر تحولات مربوط به موضوع را بیان کند. البته در فصل دوم پایان نامه مشروح ادبیات موضوع و پیشینه ذکر می شود. در ذیل عناوین اصلی موضوعات این بخش، زیرعنوانها با توجه به آنچه در کتب و مقالات و پایان نامه های مشابه قبلی ذکر شده است درج و تشریح شوند. در این بخش توصیه می شود که از منابع جدید فارسی و لاتین مربوط به ده سال اخیر بیشتر استفاده شود. کلیه منابع مورد استفاده در این بخش، بعد از هر پاراگراف در داخل پرانتز با ذکر نام صاحب اثر و سال انتشار ذکر شوند. در صورتی که منبع لاتین است در متن به فارسی ذکر شود و برای اولین بار زیرنویس شود. زیرنویس های انگلیسی باید چپ چین شود. نقل قولهای مستقیم مانند تعاریف یا عین جملات یک منبع، داخل علامت نقل قول (" ") گذاشته شود و شماره صفحه منبع آن نیز ذکر شود. برای منابعی که بیش از دو نویسنده دارند، نام نویسنده اول را ذکر کرده و برای سایر نویسندگان کلمه همکاران را بنویسید (مانند: رضایی و همکاران، 1394). سعی کنید مطلب هر منبع را با مراجعه به منبع اصلی استفاده کنید و از ارجاع براساس یک منبع ثالث خودداری شود.

11- پیشینه تحقیق: این بخش شامل ذکر مشخصات و یافته های تحقیقات انجام شده قبلی در رابطه با موضوع تحقیق بوده و در دو عنوان جداگانه شامل: پیشینه داخلی و پیشینه خارجی تهیه می شود. توصیه می شود که در هر دو گروه پیشینه داخلی و پیشینه خارجی؛ تحقیقات جدید مربوط به حداقل ده سال گذشته از قدیم به جدید و با ذکر نام محقق و سال؛ عنوان تحقیق، جامعه آماری، ابزار گردآوری اطلاعات؛ روش تحلیل داده ها؛ و یافته های تحقیق ذکر شود. در انتهای مبانی نظری و پیشینه تحقیق، لازم است بعد از شرح مدل مورد نظر برای استفاده در تحقیق، شکل مدل مفهومی تحقیق با نشان دادن روابط بین متغیرها در آن و ذکر منبع در جلوی عنوان آن درج شود و توضیحات لازم درخصوص مدل مفهومی ذکر شود.

12- بخش روش شناسی تحقیق: در این بخش، روش تحقیق، جامعه آماری، نمونه تحقیق، ابزارهای تحقیق، مراحل انجام تحقیق، و شیوه تحلیل داده ها تشریح می شود.

روش تحقیق: در این قسمت، با توجه به هدف تحقیق، و روش گردآوری داده ها، و ... با توجه به شرایط تحقیق مورد نظر؛ نوع روش تحقیق از جنبه های مختلف مانند هدف، روش گردآوری داده ها، و روش تحلیل تشریح شود.

جامعه آماری: جامعه آماری، جمعیتی است که نمونه از آن انتخاب شده است و محقق مایل است نتایج تحقیق را به آن تعمیم دهد. این جمعیت لازم است در طرح پیشنهادی به طور واضح و کامل تعریف شود. در این قسمت، جامعه آماری تحقیق یعنی جامعه ای که محقق اطلاعات مورد استفاده از تحقیق را از آن جامعه گردآوری می کند تشریح می شود. مثلاً اگر محقق قصد دارد از کارکنان شرکت الف داده های مورد نیاز را جمع آوری کند؛ جامعه آماری شامل کارکنان شرکت الف خواهد بود. در برخی موارد ممکن است در دو مرحله یا بیشتر اطلاعات جمع آوری شود که جامعه آماری آنها متفاوت باشد؛ که در این حالت لازم است جامعه آماری مراحل مختلف دقیقاً ذکر شود. برای مثال، اگر ابتدا از خبرگان یک موضوع برای تهیه پرسشنامه تحقیق نظرخواهی می شود و سپس پرسشنامه تهیه شده بین کارکنان یک سازمان توزیع می شود؛ لازم است هر دو مورد و ویژگی های آنها توضیح داده شود. در صورت امکان دسترسی به اطلاعات تعداد جامعه آماری، تعداد آنان نیز در توضیحات ذکر شود.

نمونه تحقیق: نمونه تحقیق تعدادی از اعضای جامعه آماری است که دارای ویژگی های آن جامعه باشند. نمونه آماری باید هم از نظر تعداد مناسب باشد، و هم از نظر ویژگی های جامعه آماری نماینده مناسبی برای جامعه آماری مورد نظر باشد. در این بخش ضمن بیان روش نمونه گیری، لازم است فرمول مورد استفاده برای محاسبه تعداد نمونه را نیز ذکر کنید، و در صورتی که اطلاعات تعداد جامعه آماری در دسترس است؛ با جایگذاری اعداد در فرمول، تعداد نمونه نیز محاسبه شود (در گزارش نهایی پایان نامه، لازم است این اطلاعات به طور مشروح ذکر شود).

نمونه گیری، یعنی انتخاب تعدادی از افراد از یک جامعه آماری مشخص و تعریف شده که با هدف کاهش هزینه و زمان گردآوری داده های تحقیق و یا به دلیل عدم اطلاع دقیق از جمعیت جامعه آماری انجام می شود.

روشهای نمونه گیری شامل دو روش عمده: نمونه گیری احتمالی و نمونه گیری غیراحتمالی می باشند. چنانچه هدف محقق اندازه گیری متغیرها و تعمیم آن به جامعه باشد، برای نمونه گیری از روش نمونه گیری احتمالی استفاده می شود. **در نمونه گیری احتمالی،** انتخاب افراد و واحدهای مورد مطالعه به صورت تصادفی است و شانس مساوی برای انتخاب شدن هر یک از واحدهای نمونه وجود دارد. **نمونه گیری احتمالی شامل پنج روش نمونه گیری** شامل: نمونه گیری تصادفی ساده، نمونه گیری تصادفی سیستماتیک (منظم)، نمونه گیری طبقه ای، نمونه گیری خوشه ای، و نمونه گیری چند مرحله ای می باشد. **در روش نمونه گیری تصادفی ساده،** افراد یا واحدهای مورد انتخاب دارای شانس مساوی برای انتخاب شدن هستند، و انتخاب یا از طریق قرعه کشی یا از طریق استفاده از جدول اعداد تصادفی انجام می شود. در روش قرعه کشی ابتدا کلیه واحدها یا افراد شماره بندی شده و یا اسامی آنها تهیه می شود و سپس به قید قرعه از بین آنها تعداد لازم برای نمونه انتخاب می شود. در روش اعداد تصادفی می توان از جدول اعداد تصادفی و یا از تولید اعداد تصادفی توسط رایانه استفاده کرد.

در روش نمونه گیری تصادفی سیستماتیک (منظم)، تعداد نمونه مورد نیاز (n)، از کل جامعه آماری (N) انتخاب می گردد. ابتدا فاصله نمونه گیری (K) را براساس نسبت تعداد جامعه آماری به تعداد نمونه محاسبه می کنیم، سپس بین عدد 1 تا K یک عدد به طور تصادفی انتخاب می کنیم و در ادامه واحدها یا افراد بعدی را با فاصله K از عدد مذکور انتخاب می کنیم. در این روش تهیه فهرستی از جامعه مورد مطالعه لازم است.

در روش نمونه گیری طبقه ای، افراد جامعه آماری را بسته به خصوصیتی که آنها را از یکدیگر متمایز می سازد (مانند کارکنان و مدیران) به طبقات مختلف تقسیم می کنیم. سپس به تعداد مورد نیاز و متناسب با جمعیت هر یک از طبقات افراد، نمونه را انتخاب می کنیم. انتخاب افراد می تواند هم به روش تصادفی ساده و هم به روش تصادفی منظم باشد. برای مثال، از یک جامعه آماری 10000 نفری که 15 درصد آن دانشجوی، 20 درصد کارمند اداری، 30 درصد کارگر و 35 درصد کشاورز هستند؛ می خواهیم 400 نفر نمونه انتخاب کنیم. در مرحله اول تعداد مورد نیاز را در هر یک از این طبقات بر حسب درصدهای فوق معین می کنیم، سپس از هر یک از طبقات جمعیت و با استفاده از روش تصادفی ساده یا منظم، افراد نمونه را انتخاب می کنیم.

در روش نمونه گیری خوشه ای، واحدهای نمونه گیری خوشه هایی نظیر خانواده ها، مدارس، بیمارستان ها، مناطق شهری، دهکده ها و غیره هستند. در اینجا ابتدا فهرستی از خوشه ها تهیه کرده و به روش تصادفی از بین آنها نمونه را انتخاب می کنیم، سپس افرادی را که در هر یک از خوشه ها قرار دارند مطالعه می کنیم. برای مثال اگر بخواهیم از بین دانشجویان دانشگاههای ایران نمونه ای برای بررسی انتخاب کنیم، ابتدا فهرست تمام دانشگاههای ایران را تهیه کرده و سپس به صورت تصادفی چند دانشگاه را از بین آنها انتخاب و دانشجویان آن دانشگاهها را مطالعه می کنیم.

در روش نمونه گیری چند مرحله ای، ابتدا از بین خوشه های جمعیت مورد مطالعه به صورت تصادفی نمونه را انتخاب می کنیم. سپس از افراد هر خوشه نیز به صورت تصادفی تعدادی را انتخاب می نمایم، که در این صورت نمونه گیری حالت دو مرحله ای پیدا می کند. بسته به شرایط، ممکن است تعداد مراحل افزایش یابد.

2- نمونه گیری غیراحتمالی: حالتی است که در انتخاب نمونه هیچ گونه روش تصادفی به کار گرفته نشود. این روش شامل دو نوع نمونه گیری آسان و نمونه گیری سهمیه ای می باشد.

در روش نمونه گیری آسان، برای سهولت و آسانی کار از افراد و واحدهایی در نمونه مورد مطالعه استفاده می شود که در زمان مطالعه در دسترس هستند. برای مثال انتخاب تمام مراجعہ کنندگان به یک درمانگاه تا سقف تعداد مورد نیاز، نمونه گیری از نوع آسان است. فرق این روش با سرشماری آن است که در این روش از یک جامعه مورد مطالعه تعداد محدودی برای نمونه گیری انتخاب می شود، ولی در روش سرشماری همه افراد جامعه مورد مطالعه بررسی می شوند.

در روش نمونه گیری سهمیه ای، برای هر یک از طبقات با زیرگروههای جامعه مورد مطالعه سهمیه ای در نظر گرفته می شود. روش انتخاب به صورت غیراحتمالی و از بین افراد در واحدهای در دسترس، اما متناسب با تعداد هر یک از طبقات یا گروههای تشکیل دهنده جامعه آماری است. برای مثال، اگر پژوهشگری بخواهد در مورد آگاهیهای بهداشتی

مردم در یک محله از شهر تحقیق کند و تعداد مورد نیاز او 1000 نفر باشد، این افراد را متناسب با تعداد افراد بی سواد و باسواد از بین افراد در دسترس انتخاب می کند. مثلاً اگر جمعیت محله 10000 نفر باشد که 8000 نفر آنها باسواد و 2000 نفر بی سواد باشند، ترکیب نمونه انتخاب شده شامل 800 نفر باسواد و 200 نفر بی سواد در دسترس پژوهشگر خواهد بود.

ابزارهای تحقیق: در این بخش، ابزارهای جمع آوری اطلاعات شامل ابزار کتابخانه ای و ابزار میدانی جمع آوری داده های تحقیق تشریح می شود. منظور از ابزار کتابخانه ای، شامل مواردی مانند: کتابها، مقالات، و پایان نامه های فارسی و لاتین، و پایگاههای اطلاعات الکترونیکی می باشد که در پژوهش برای گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات موضوع، و پیشینه تحقیق استفاده می شود. برای بررسی ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق با استفاده از ابزار کتابخانه ای از فیش برداری استفاده می شود.

ابزار میدانی: منظور از ابزار میدانی، ابزاری است که برای جمع آوری داده های مربوط به تحقیق استفاده خواهد شد. با توجه به نوع تحقیق، ممکن است ابزار میدانی مورد استفاده؛ پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده، و بررسی اسناد و مدارک؛ و یا ترکیبی از دو یا بیش از دو ابزار باشد. در اینجا لازم است اطلاعات مشروحی در خصوص ابزار مورد استفاده ذکر شود. از آنجا که در بیشتر تحقیقات پایان نامه ای از پرسشنامه استفاده می شود؛ اطلاعات مشروح پرسشنامه تحقیق باید شامل نوع پرسشنامه (باز یا بسته)، استاندارد یا محقق ساخته بودن پرسشنامه، انواع پرسشها در پرسشنامه (پرسشهای عمومی و جمعیت شناختی، و پرسشهای مربوط به متغیرها)، و اینکه پرسشنامه در تحقیقات قبلی استفاده شده یا خیر؟ و اگر استفاده شده میزان پایایی آن با ذکر عدد آلفای کرونباخ مربوطه باشد. همچنین در صورتی که از مصاحبه برای جمع آوری اطلاعات استفاده می شود، ویژگی های افراد مصاحبه شونده، تعداد مورد نظر، و متغیرهای مورد پرسش در مصاحبه تشریح شود. در صورتی که پرسشنامه مورد استفاده انگلیسی بوده و توسط محقق دیگری قبلاً به فارسی ترجمه شده است، توصیه می شود نسخه انگلیسی پرسشنامه را تهیه و یک بار با فردی مسلط به زبان انگلیسی، با نسخه ترجمه شده مطابقت شود و اشتباهات احتمالی آن را رفع کنید.

مراحل انجام تحقیق: در این قسمت، معمولاً مراحل مختلف انجام تحقیق در قالب یک شکل به ترتیب نشان داده می شود.

شیوه تحلیل داده ها: در این بخش، لازم است محقق با توجه به نوع داده ها و هدف تحقیق، بیان کند که از چه روش آماری برای تحلیل داده ها، پاسخ به سؤالات تحقیق، و یا آزمون فرضیه های تحقیق استفاده خواهد کرد. برای این قسمت لازم است ضمن مرور دقیق منابع آماری بویژه بخش تحلیل آماری؛ با فردی که تجربه کافی در زمینه تحلیل آماری دارد مشورت کرده و شیوه تحلیل مناسب را انتخاب کنید.

13- قلمرو موضوعی، زمانی، و مکانی: در ذیل هر یک از این عناوین لازم است به طور جداگانه و با توجه به شرایط تحقیق، توضیح لازم درج شود. قلمرو موضوعی بدین معنی است که متغیرهای مورد بررسی در تحقیق شما به چه رشته های تخصصی مربوطند. قلمرو زمانی، بدین معنی است که تحقیق مورد نظر در چه محدوده زمانی (ماه و سال) انجام

خواهد شد. منظور از قلمرو مکانی، سازمان و شهر، استان یا کشوری است که جمع آوری داده های تحقیق در آن انجام خواهد شد.

14- فهرست منابع: در این بخش، منابع مورد استفاده در پروپوزال شامل منابع فارسی و انگلیسی به ترتیب و براساس حروف الفبای نام خانوادگی نویسندگان بیان می شوند. لازم است منابع براساس روش **APA** تنظیم شوند. راهنمای این روش فهرست نویسی به زبان فارسی در اینترنت قابل دسترس است. در فهرست منابع که در انتهای پروپوزال یا گزارش نهایی پایان نامه می آید، نام اثر مانند نام کتاب یا مجله باید ایتالیک یا **Bold** شود. قبل از نهایی کردن منابع بررسی کنید که همه منابع ذکر شده در متن در فهرست منابع ذکر شوند و منبع اضافی که در متن استفاده نشده در فهرست منابع وجود نداشته باشد.

قواعد مربوط به بخشهای مختلف پایان نامه

1- برای کلیه فصلها، ابتدا یک مقدمه کلی برای هر فصل بنویسید که بطور خلاصه سیر بیان مطالب در آن فصل بیان شده باشد.

2- نتیجه گیری پایان فصول: در انتهای هر فصل یک نتیجه گیری داشته باشید که در آن ضمن اشاره خلاصه به مطالب مذکور در فصل و یافته های تحقیقات قبلی دلیل توجیهی برای انتخاب موضوع (برای فصل دوم) یا تحلیل یافته تحقیق (فصلهای چهارم و پنجم) را بیان کنید.

3- در نسخه نهایی پایان نامه، چکیده، فهرست مطالب، جداول، و نمودارها؛ و سایر صفحات (تقدیر و تشکر، تقدیم و...) به ترتیب و مطابق فرمت دانشگاه تهیه و سپس در قالب یک فایل دارای شماره صفحه مسلسل ارائه شوند.

4- فصل اول: این فصل پس از نوشتن همه فصلها و به عنوان خلاصه و کلیات پایان نامه، و براساس پروپوزال مصوب و آنچه که در عمل در فرایند انجام تحقیق اتفاق افتاده و با افعال گذشته نوشته می شود. فرمت این فصل را می توانید از پایان نامه های دفاع شده قبلی دانشکده یا گروه تخصصی خود الگو بگیرید.

5- فصل دوم (ادبیات موضوع و پیشینه): برای شروع نگارش فصل دوم، ابتدا براساس کلمات کلیدی موجود در عنوان پایان نامه و بررسی چند پایان نامه با عناوین مشترک، در اسرع وقت فهرست مطالب مورد نظران برای فصل دوم را تهیه و به استاد راهنمای خود ارائه کنید و پس از تأیید استاد راهنما، کار نگارش فصل دوم را شروع کنید.

برای تهیه مطالب فصل دوم از منابع جدید انگلیسی و فارسی تا سال جاری و با تأکید بر منابع انگلیسی استفاده شود. اولویت درج مطالب در این فصل براساس اولویت نام متغیرها در عنوان پایان نامه می باشد. برای بیان تاریخچه موضوع تحقیق، سیر پیشرفت آن از ابتدا تا دهه اخیر و تا سالهای اخیر (مثلاً یکی دو سال اخیر) حتماً بیان شود. در صورتی که ذکر متنی تاریخچه سبب طولانی شدن مطلب می شود، از جدول استفاده شود. از ذکر بیش از حد مطالب از یک منبع بویژه منابع فارسی و یا پایان نامه های با عنوان مشابه خودداری شود. اسامی لاتین را در متن و برای ارجاع به منابع

درون متن، به فارسی بنویسید، و برای اولین بار که نام لاتین را ذکر می کنید، انگلیسی آن را زیرنویس کنید. زمانی که مطلبی را توضیح می دهید که شامل چند قسمت مختلف است، برای حفظ رابطه بین بخشهای مختلف فصل، ابتدا ذیل عنوان اصلی توضیح دهید که این موضوع شامل موارد الف، ب، ج، و... است؛ آنگاه به توضیح جداگانه هر قسمت بپردازید.

زمانی که یک مدل از مدلهای موجود را در زمینه موضوع تحقیق خود به عنوان مدل مبنا انتخاب می کنید (مانند مدل مورد استفاده در مقاله پایه)، لازم است قبلاً سایر مدلها را معرفی کرده باشید، آنگاه با توضیح مشروح مدل انتخابی و مقایسه آن با سایر مدلها؛ دلایل انتخاب آن را بیان کنید. ضمناً برای اشکالی که در رابطه با مدلهای مختلف در متن درج می کنید، منبع اصلی آن را با ذکر شماره صفحه بنویسید. به هیچ وجه، شکل یا نمودار یا جدول، بدون مقدمه و معرفی قبلی در متن پایان نامه درج نشود. مدل مفهومی تحقیق در آخر بعد از بیان متغیرهای تحقیق بیاید و ضمن توضیح اجزای مختلف آن، در صورتی که از منبع خاصی آورده شده است؛ منبع آن ذکر شود.

در اشکال و مدلهایی که علامت پیکان (فلش) وجود دارد، دقت کنید که در بخشهای مختلف آنها تداخل نشود؛ برای مثال، نوک دو پیکان روی هم یا داخل اشکال دیگر (مانند مربع یا مستطیل) قرار نگیرد.

تعداد منابع و تحقیقات خارجی ذکر شده در فصل دوم به اندازه کافی و به روز باشد، و حتی الامکان منابع و بویژه مقالات حداقل از یک سال قبل (میلادی) تا 10 سال گذشته را شامل شود. در صورتی که موضوع تحقیق شما جزو موضوعاتی است که سرعت تغییر در آنها زیاد است (مانند فناوری اطلاعات) از استفاده از منابع خیلی قدیمی بپرهیزید.

6- فصل سوم (روش شناسی تحقیق): در این فصل، شرح مربوط به کلیه عناوین مذکور در فرمت پایان نامه مصوب دانشگاه را تهیه و درج کنید. شرح کامل و مناسبی از جامعه آماری تحقیق و تعداد جمعیت آن در زمان جمع آوری داده های تحقیق در قسمت مربوطه ذکر شود. در قسمت نمونه آماری و نمونه گیری، اولاً با شرح ویژگی جامعه آماری (مانند جامعه محدود یا نامحدود) فرمول مورد استفاده در تعیین تعداد حداقل نمونه را با ذکر منبع آماری مربوطه ذکر کنید. فرمول مورد استفاده برای محاسبه تعداد نمونه را هم به صورت خام و هم با درج اعداد مربوط به جامعه آماری مورد بررسی که منجر به یک عدد مشخص برای تعداد نمونه می شود، بنویسید.

قبل از مرحله اصلی جمع آوری داده های تحقیق، پرسشنامه نهایی تأیید شده توسط استاد راهنما را به تعداد حداقل 30 فقره تکثیر و بین نمونه متناسبی از افراد جامعه آماری توزیع و پایایی آن را محاسبه کنید؛ سپس مرحله اصلی را انجام دهید. در مرحله اصلی جمع آوری داده های تحقیق، با توجه به اینکه معمولاً درصدی از پرسشنامه های توزیع شده برگشت نمی شود؛ بین 20 تا 25 درصد بیشتر از تعداد حداقل نمونه محاسبه شده، پرسشنامه توزیع کنید. در گزارش مربوط به مرحله جمع آوری اطلاعات، تعداد پرسشنامه های توزیع شده، برگشت شده، و قابل استفاده در تجزیه و تحلیل، حتماً و به طور دقیق ذکر شود.

پرسشنامه تحقیق باید دارای یک مقدمه باشد که ضمن سپاسگزاری از پاسخ دهندگان، هدف از پرسشنامه (در پایان نامه، هدف جمع آوری اطلاعات برای انجام یک پژوهش علمی و دانشگاهی می باشد) ذکر شود و متغیرهای مورد بررسی که

در آن ذکر شده اند؛ برای آشنایی پاسخ دهندگان تعریف شده باشند. بعلاوه، در مقدمه این اطمینان خاطر به پاسخ گویان داده شود که کلیه پاسخ های آنان به سؤالات پرسشنامه محرمانه تلقی شده و صرفاً جهت تجزیه و تحلیل علمی بکارگرفته خواهد شد، و داده ها در اختیار هیچ فرد حقیقی یا حقوقی قرار داده نخواهد شد. در مورد استفاده از پرسشنامه ای که در تحقیقات قبلی استفاده شده است، عدد آلفای کرونباخ محاسبه شده مربوط به پایایی پرسشنامه آن تحقیقات ذکر شود. برای سنجش متغیرهای مورد بررسی در پرسشنامه، جدولی ایجاد کنید که در آن با توجه به هر مؤلفه ذکر شده در مدل مفهومی تحقیق؛ در جدول توضیح دهید که سؤالات مربوط به هر مؤلفه چه عناصری را مورد بررسی قرار می دهد.

پرسشنامه تحقیق و گزارش خروجی نرم افزار مورد استفاده در تحلیل داده ها، به عنوان ضمیمه در انتهای گزارش نهایی پایان نامه درج شوند.

در صورتی که برای جمع آوری داده های تحقیق، از روشهای دیگری مانند مصاحبه و بررسی اسناد و مدارک استفاده می کنید، حتماً شرح کامل اطلاعات مربوطه را بیان کنید. برای مثال، اگر از مصاحبه استفاده می کنید؛ تعداد مصاحبه شوندگان و مشخصات آنها، نحوه انجام مصاحبه و مدت زمان آن، نحوه ضبط اطلاعات در زمان مصاحبه (مانند فیلم برداری، ضبط صدا، یادداشت)، سؤالات مطرح شده در مصاحبه، و میزان اطلاعات جمع آوری شده (مانند: چند ساعت فایل صوتی ضبط شده یا چند صفحه اطلاعات مکتوب مصاحبه ها و ...) و نحوه استفاده از اطلاعات جمع آوری شده را در بخش مربوط به جمع آوری داده های تحقیق، توضیح دهید.

7- فصل چهارم: از همان ابتدای شروع کار پایان نامه، برای انجام کارهای آماری و تجزیه و تحلیل رایانه ای داده ها به یک فرد باتجربه و کاملاً وارد به مفاهیم آماری و کار با نرم افزارهای آماری مراجعه کنید و از ابتدا هدف تحقیق و پرسشنامه تحقیق را با او مرور نمایید؛ و تجزیه و تحلیل داده ها را با همکاری و راهنمایی او انجام دهید. در فصل چهارم، برای استفاده از هر یک از آزمونهای آماری می بایست با استناد به یک منبع آماری دلیل مناسب هر آزمون را با توجه به نوع داده ها و فرضیه ها ذکر کنید.

آزمون فرض: ابتدا در مورد مفهوم صفر یا مخالف صفر بودن فرضیه ها با ذکر منبع آماری توضیح کامل دهید، بعد به آزمون فرض بپردازید. برای هر فرضیه، ابتدا عین فرضیه مطابق با فرضیه موجود در پروپوزال مصوب ذکر شود، سپس به آزمون آن پرداخته شود. در بیان نتایج آزمون فرضها، از بکاربردن کلماتی که قبلاً توضیح داده نشده اند خودداری کنید. برای مثال، اگر می نویسید: "وضعیت متغیر الف در سازمان مورد بررسی مطلوب نیست" قبلاً توضیح داده باشید که منظور از مطلوب و نامطلوب با توجه به داده های جمع آوری شده چیست. یا در مواردی که همبستگی بین متغیرها را بررسی می کنید، ابتدا با استناد به منابع آماری مشخص کنید که محدوده همبستگی ضعیف، متوسط و قوی چه اعدادی می باشند؛ سپس در تحلیل یافته های خود در مورد هر رابطه آن را تحلیل و با توجه به عدد محاسبه شده و تناسب آن با محدوده تعریف شده قبلی، آن را با کلماتی که قبلاً تعریف شده اند توصیف کنید.

در قسمت آزمون فرضیه ها، برای زیبایی متن پایان نامه، ابتدا متن توضیح مربوط به آزمون فرض درج شود و سپس جدول و نمودار مربوطه آورده شود. جداول و نمودارها و اشکال در کلیه فصلها به ترتیب و براساس فصل شماره گذاری شوند و در متن، هر یک از آنها با شماره مربوطه (مثلاً جدول شماره 3-2، نه جدول زیر یا جدول فوق) ارجاع داده شوند. بهتر است در صورت امکان، توضیح متنی و جدول و نمودار مربوط به هر قسمت در یک صفحه جا داده شود.

در فصل چهارم توضیحات مربوط به جداول و نمودارهای مورد استفاده در آمار توصیفی و استنباطی، دارای قالب انشایی متفاوت باشند، و از استفاده از یک انشای مشابه (مانند تکرار یک پاراگراف یا جمله) برای تعداد زیادی جدول یا نمودار خودداری شود.

در نتیجه گیری فصل چهارم، طی جدولی یافته ها را (نتایج آزمون فرضها) خلاصه کرده و به مهمترین آنها به صورت متنی اشاره کنید.

8- فصل پنجم: یکی از فصلهایی که معمولاً بیشتر مورد توجه داوران پایان نامه است و دانشجویان کمتر به آن بها می دهند فصل پنجم است. در واقع این فصل نشان دهنده توان تحلیل دانشجو و یکپارچه سازی یافته های تحقیق با نتایج تحقیقات پیشین است. در این فصل، از ذکر مجدد مطالب فصل چهارم خودداری شود، و با اشاره مختصر به هر یک از یافته های تحقیق؛ آن را با یافته های تحقیقات قبلی مرتبط کرده و مشابهت یا تفاوت یافته های خود با یافته های تحقیقات قبلی را بحث و تحلیل کنید، و برای هر حالت (شباهت یا تفاوت یافته ها) دلایل مربوطه را براساس ادبیات موضوع و یا شناختی که براساس واقعیات موجود مربوط به موضوع دارید (مانند آمارها و اطلاعات منابع رسمی) ذکر کنید.

پیشنهادات: یکی از اشتباهات که در خصوص این بخش رایج است، این است که پیشنهادات عام و کلی که ارتباط مستقیم با یافته های تحقیق ندارند در چند بند توسط دانشجویان ارائه می شود که از دید خواننده و بویژه داوران خیلی جالب نخواهند بود. پیشنهادات داده شده در فصل پنجم پایان نامه باید مشخص، کاربردی و مرتبط با یافته های تحقیق باشد، و لازم است با اشاره به یافته مورد نظر در تحقیق و شرایط حاکم بر سازمان مورد بررسی که از روشهای دیگر مانند مصاحبه با کارکنان و مدیران، یا مطالعه اسناد و مدارک، یا اطلاعات شخصی محقق به دست آمده، پیشنهادات مناسب و کاربردی داده شود. بهتر است در توجیه پیشنهادات داده شده از ادبیات موضوع و یافته های تحقیقات قبلی کمک بگیرید.

9- چکیده: چکیده پایان نامه که در انتها و بعد از تهیه گزارش نهایی حداکثر در یک صفحه نوشته می شود، می بایست شامل یک پاراگراف در خصوص اهمیت موضوع باشد، سپس هدف و مکان انجام تحقیق ذکر شود و بیان شود که هر متغیر مورد بررسی شامل چه مؤلفه هایی بوده و برای سنجش آنها از چه ابزاری استفاده شده و داده های تحقیق چگونه و با چه روشی تحلیل شده اند؛ و سپس بیان شود که نتایج به دست آمده (یافته های تحقیق) چه بوده است (برای مثال نتایج آزمون فرضها در خصوص متغیرها و مؤلفه های آنها). بعد از چکیده، کلمات کلیدی بین 3 تا 5 کلمه با توجه به

عنوان تحقیق نوشته شود. عنوان پایان نامه و چکیده باید به انگلیسی نیز ترجمه شوند و پس از ترجمه به تأیید یک فرد مسلط به زبان تخصصی رشته مربوطه برسند.

10- مقاله مستخرج از پایان نامه: با توجه به اینکه درصدی از نمره کل پایان نامه به مقاله مستخرج از پایان نامه اختصاص دارد و معمولاً فرایند تهیه و چاپ مقاله علمی- پژوهشی نیز طولانی می باشد، توصیه می شود که همزمان با نگارش پایان نامه در حین نگارش فصلهای پایانی؛ با هماهنگی استاد راهنمای خود و براساس فرمت مجله ای که قصد دارید مقاله را در آنجا چاپ کنید؛ مقاله مربوطه را تهیه و پس از تأیید استاد راهنما به مجله مربوطه ارسال کنید. برای پیگیری کار مقاله نیز پوشه ای جداگانه مانند پوشه مربوط به پایان نامه که در ابتدای این راهنما ذکر شد تهیه کنید و کلیه سوابق پیگیری را در آن نگهداری کنید.

موارد مربوط به جلسه دفاع از پایان نامه

1- با توجه به مسائل و مشکلات پیش بینی نشده که گاهی در محدود زمانی ماههای نزدیک به دفاع از پایان نامه ممکن است اتفاق بیفتد (مانند: بیماری دانشجوی یا اعضای خانواده، برنامه ها یا مشکلات مربوط به اعضای خانواده، یا موارد مشابه برای استاد راهنما و ...) برنامه ریزی دفاع از پایان نامه را حداقل برای یک ماه قبل از پایان موعد مقرر اعلام شده توسط دانشگاه در نظر بگیرید و دنبال کنید. فرض کنید یک ماه آخر جزو زمان مجاز شما برای دفاع نیست.

2- در زمان تحویل گزارش نهایی به استاد راهنما و یا مشاور و داور، پیگیری های لازم را برای انجام امور مربوط به دفاع شخصاً انجام دهید و منتظر اقدام از ناحیه اساتید و یا کارشناس دانشکده نمانید. در زمان انجام مکاتبات با اساتید داور، و برنامه ریزی هماهنگی زمان و مکان جلسه دفاعیه، شخصاً پیگیری نمایید و از حصول نتیجه اقدامات مربوطه مطمئن شوید. بهتر است زمان جلسه دفاع در روزهای وسط هفته باشد که در روزهای قبل از آن بتوانید هماهنگی های نهایی را انجام دهید. با استاد داور خارج از دانشگاه در خصوص نحوه ایاب و ذهاب به محل برگزاری جلسه دفاع صحبت کنید و از حضور به موقع داور در جلسه مطمئن شوید و در صورت نیاز برای رفت و برگشت ایشان از طریق تاکسی تلفنی هماهنگی نمایید.

3- در هفته های قبل از برگزاری جلسه دفاعیه، با هماهنگی استاد راهنما، فایل پاورپوینت ارائه مطلب خود را تهیه کنید و با حداقل یک بار تمرین ارائه مطلب در حضور اعضای خانواده یا همکلاسی ها، یا هم خوابگاهی های خود؛ از آنان بخواهید تا مشکلات و نقاط ضعف ارائه مطلب شما را یادداشت کرده و به شما بگویند؛ و با استفاده از بازخورد آنان از تکرار مشکلات مذکور در جلسه دفاع جلوگیری نمایید. تعداد اسلایدهای ارائه مطلب حداکثر 30 عدد و برای حداکثر 30 دقیقه ارائه تهیه شوند. اسلایدها دارای زمینه روشن و رنگ قلم تیره و اندازه قلم درشت باشند. از درج تعداد زیاد کلمات و سطرها در یک اسلاید خودداری کنید. فایل پاورپوینت تهیه شده را چند روز قبل از جلسه دفاع، یک بار در

مکان مورد نظر برای جلسه دفاع روی رایانه مربوطه یا رایانه لپ تاپ خودتان آزمایش کنید و از سازگاری سیستمهای نرم افزاری و سخت افزاری برای نمایش اسلایدها اطمینان حاصل کنید.

4- روزهای قبل از جلسه دفاعیه، حداقل یک بار متن پایان نامه خود را با دید انتقادی و با دقت بخوانید و خود را برای پاسخ گویی به پرسشهای احتمالی آماده کنید. برای آشنایی با نحوه برگزاری جلسه دفاع و پرسشهای داوران پایان نامه، سعی کنید در طول دوره تحصیل و بویژه در سال پایانی، در جلسات دفاع دانشجویان دیگر از گروه و رشته خودتان شرکت کنید.

5- شب قبل از جلسه دفاع سعی کنید زود و با آرامش بخوابید و از فکر کردن به جلسه دفاع در زمان استراحت بپرهیزید. اگر اقدامات لازم را در فرایند انجام پایان نامه به نحو مناسب انجام داده باشید، دلیلی برای نگرانی وجود ندارد؛ زیرا در صورت رعایت موارد گفته شده در راهنمای نگارش پایان نامه، هیچ فرد دیگری به اندازه شما روی محتوای پایان نامه شما تسلط ندارد.

6- برنامه ریزی کنید که حداقل یکی دو ساعت قبل از زمان مقرر برای جلسه دفاع، در محل مورد نظر حاضر شوید و ضمن بررسی لازم در خصوص آماده به کار بودن سیستم رایانه ای برای ارائه مطلب، و آماده بودن پرونده شما برای جلسه دفاع؛ به اساتید راهنما، مشاور، داوران، ناظر و کارشناس مربوطه در دانشکده یادآوری نمایید که در زمان مقرر در جلسه حضور یابند.

7- در زمان برگزاری جلسه دفاع، خونسردی خود را حفظ کرده و با آمادگی کامل در جلسه دفاع حاضر شوید. سعی کنید از زیاده گویی در بخش مقدماتی مربوط به پایان نامه که شما را با کمبود وقت مواجه می کند، خودداری کنید. یک زمان بندی مناسب برای هر بخش از ارائه مطلب در نظر بگیرید و از یکی از دوستان خود که در جلسه حضور دارد بخواهید تا با کنترل زمان بندی؛ با روش مناسبی که نظم جلسه به هم نخورد تذکر لازم را در طول زمان ارائه مطلب به شما بدهد.

8- در ارائه مطلب، ضمن تأکید بر انسجام مطالب بیان شده؛ سعی کنید بیشتر فعالیتهای مربوط به تحقیق را که توسط خودتان انجام شده بیان کنید و بویژه روی فصلهای چهارم و پنجم (تجزیه و تحلیل داده ها و نتیجه گیری و پیشنهادها (تحقیق) بیشتر وقت بگذارید.

9- در زمان پاسخ گویی به پرسشهای اساتید داور یا انتقادات و پیشنهادات آنها، به هیچ وجه موضع گیری نکنید و از ایجاد تشنج در جلسه دفاع جداً خودداری کنید. در خصوص اعمال نظرات داوران انعطاف پذیر باشید، و ضمن پاسخ منطقی به پرسشهای مطرح شده در حد کفایت؛ سعی نکنید اساتید داور را به پذیرش ایده ها و نظرات خود وادار کنید.

10- پرسشها و تذکرات و اصلاحات مطرح شده توسط داوران را یادداشت کرده و از یکی از دوستان خود بخواهید که در صورت موافقت اساتید داور، همزمان آنها را فیلمبرداری کنند و سر فرصت یادداشت های خود را با فیلم تکمیل کنید. بعد از جلسه دفاعیه بلافاصله با هماهنگی با استاد راهنمای خود تذکرات و اصلاحات را مرور کرده و در اسرع

وقت انجام و در زمان مقرر تحویل دهید. دقت کنید که با توجه به محدودیت زمانی تعیین شده برای تسویه حساب و فرایند فارغ التحصیلی، این کار را در زمان مقرر انجام دهید.

11- در صورتی که قبلاً اقدامات مربوط به نگارش مقاله مستخرج از پایان نامه را انجام نداده اید، بلافاصله بعد از دفاع و همزمان با انجام اصلاحات، این کار را انجام دهید، و با هماهنگی با استاد راهنمای خود پیگیری مراحل پذیرش و چاپ مقاله را انجام دهید.

موفق باشید

انتهای دعای خیر

علی حسین کشاورزی

عضو هیأت علمی گروه مدیریت صنعتی دانشگاه شاهد

هشتم دی ماه یکم هزار و سیصد و نود و پنج

ضمیمه شماره یک: فرم پیگیری مراحل پایان نامه

این فرم را در کلیه مراحل تهیه پروپوزال و نگارش پایان نامه برای برنامه ریزی زمانی انجام کار، با هماهنگی استاد راهنما تکمیل نموده و مطابق برنامه زمانی تعیین شده عمل نمایید.

ردیف	روز و تاریخ جلسه	شرح موارد مطرح شده در جلسه	روز و تاریخ جلسه بعدی	شرح اقدامات مورد نظر تا جلسه بعدی و امضای استاد و دانشجو
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

ضمیمه شماره دو: چک لیست نگارش پروپوزال

این چک لیست را پس از تهیه پروپوزال استفاده کنید و با توجه به پاسخ هر پرسش، در صورت نیاز اقدام لازم را برای مرحله اصلاحی بعدی یادداشت و در اسرع وقت انجام دهید. در مرحله بعدی، فقط پرسش هایی که اقدام اصلاحی داشته اند، بررسی شوند.

ردیف	شرح پرسش	بله	خیر	کاربرد ندارد	توضیحات (اقدام اصلاحی که لازم است انجام شود)
1	اطلاعات صفحه اول پروپوزال تکمیل شده است؟				
2	عنوان تحقیق به زبان انگلیسی، توسط فردی مسلط به زبان انگلیسی، بررسی و نهایی شده است؟				
3	موضوع تحقیق با رشته و گرایش تحصیلی شما مناسب است؟				
4	موضوع تحقیق جزو موضوعات اولویت دار در سطح کشور یا رشته تحصیلی شما می باشد؟				
5	موضوع تحقیق مورد نظر با شرایط موجود قابل اجرا می باشد؟				
6	موضوع تحقیق بررسی شده و تکراری نیست؟ اگر بلی، گزارش ایرانداک ضمیمه شود.				
7	موضوع تحقیق از جنبه موانع اخلاقی مشکلی ندارد؟				
8	موضوع تحقیق از جنبه مقبولیت سیاسی و فرهنگی مشکلی ندارد؟				
9	عنوان تحقیق خیلی کوتاه و یا خیلی طولانی نیست؟				
10	عنوان تحقیق از نظر جمله بندی و رعایت قواعد دستوری مناسب نوشته شده است؟				
11	عنوان تحقیق دربرگیرنده تمام محتویات کار تحقیقاتی مورد نظر می باشد؟				
12	عنوان تحقیق حاوی مخفف های کلمات، اصطلاحات ناآشنا و غیرمصطلح، و کلمات انگلیسی که معادل فارسی دارند، نمی باشد؟				
13	عنوان تحقیق به صورت خبری و به طور روشن و واضح تنظیم شده است؟				
14	عنوان تحقیق به پرسشهای چه چیز، چه کسانی، چگونه، کجا، و چه زمانی پاسخ می دهد؟				
15	عنوان تحقیق بیطرفانه و عاری از پیش داوری می باشد؟				
16	در عنوان تحقیق، مکان انجام تحقیق ذکر شده است؟				

			17	با توجه به شرایط تحقیق مورد نظر، نوع تحقیق (بنیادی، کاربردی، یا توسعه ای) مشخص شده است؟
			18	بیان مسأله به شکل مختصر (حداکثر در یک الی دو صفحه) نوشته شده است؟
			19	در بیان مسأله، یک سیر از کل به جزء، تبیین ابعاد موضوع، عوامل مؤثر بر مسأله و پیامدهای آن طی شده است؟
			20	بیان مسأله به پرسشی که انجام تحقیق را ضروری می نماید ختم شده است؟
			21	اهمیت و ضرورت تحقیق در دو عنوان اهمیت و ضرورت نظری، و اهمیت و ضرورت کاربردی تهیه و در بندهای جداگانه شماره گذاری شده است؟
			22	هدف های تحقیق در دو عنوان هدف اصلی و اهداف فرعی بیان شده است؟
			23	هدف اصلی یا هدف کلی با عنوان تحقیق متناظر است؟
			24	اهداف فرعی (جزئی) متناسب با هدف کلی تهیه و شماره گذاری شده اند؟
			25	اهداف فرعی (جزئی) به شکلی مناسب و بدون ابهام بیان شده اند؟
			26	فرضیه اصلی و فرضیه های فرعی (یا سؤالات اصلی و فرعی) در قالب جملات متناظر با اهداف اصلی و فرعی تحقیق نوشته شده اند؟
			27	تعاریف نظری و عملیاتی برای کلیه متغیرها و کلمات کلیدی تحقیق نوشته شده اند؟
			28	در کلیه تعاریف نظری، تعریف مربوطه در داخل علامت نقل قول (" ") درج شده؛ و منبع و سال انتشار و شماره صفحه آن در انتهای تعریف نوشته شده اند؟
			29	در تعاریف عملیاتی متغیرها یا مؤلفه های آنها، برای هر مورد مشخص شده است که در تحقیق، متغیر مورد نظر را با چه مؤلفه هایی می خواهید بسنجید؟
			30	مبانی نظری و ادبیات موضوع تحقیق به ترتیب ذکر متغیرها و کلمات کلیدی در عنوان تحقیق، نوشته شده است؟
			31	در تهیه مبانی نظری از منابع جدید، معتبر و مرتبط فارسی و لاتین مربوط به ده سال اخیر استفاده شده است؟
			32	منابع مورد استفاده در مبانی نظری و ادبیات تحقیق، در داخل پرانتز با ذکر نام صاحب یا صاحبان اثر و سال انتشار و به طرز صحیح ذکر شده اند؟
			33	نام نویسندگان منابع لاتین که در متن به فارسی ذکر شده اند، و اصطلاحات لاتین معادل کلمات مهم؛ برای اولین بار زیرنویس شده اند و زیرنویس لاتین چپ چین است؟
			34	در مبانی نظری، نقل قولهای مستقیم مانند تعاریف یا عین جملات یک منبع، داخل علامت نقل قول درج شده و شماره صفحه منبع آن نیز ذکر شده است؟

			پیشینه تحقیق به تفکیک در دو قسمت پیشینه داخلی و پیشینه خارجی تهیه شده است؟	35
			در هر دو گروه پیشینه داخلی و پیشینه خارجی؛ تحقیقات جدید مربوط به حداقل ده سال گذشته از قدیم به جدید مرتب شده اند؟	36
			در نگارش هر یک از موارد پیشینه، نام محقق و سال؛ عنوان تحقیق، جامعه آماری، ابزار گردآوری اطلاعات؛ روش تحلیل داده ها؛ و یافته های تحقیق ذکر شده است؟	37
			در انتهای مبانی نظری و پیشینه تحقیق، مدل مفهومی تحقیق درج شده و توضیحات لازم در خصوص آن ذکر شده است؟	38
			در بخش روش شناسی تحقیق؛ روش تحقیق، جامعه آماری، نمونه تحقیق، ابزارهای تحقیق، مراحل انجام تحقیق، و شیوه تحلیل داده ها به تفکیک و به طرز مناسبی تشریح شده اند؟	39
			با توجه به هدف تحقیق، و روش گردآوری داده ها، و ... نوع روش تحقیق بیان شده است؟	40
			جامعه آماری تحقیق به طرز مناسبی توصیف شده است؟	41
			آیا روش نمونه گیری با تعیین یکی از دو روش نمونه گیری احتمالی و غیراحتمالی؛ و انواع آنها مشخص و ذکر شده است؟	42
			فرمول مورد استفاده برای محاسبه تعداد نمونه تحقیق ذکر شده است؟	43
			در صورتی که اطلاعات تعداد جامعه آماری در دسترس است؛ تعداد نمونه با جایگذاری اعداد در فرمول محاسبه شده است؟	44
			آیا ابزارهای تحقیق، در دو بخش ابزار کتابخانه ای و ابزار میدانی جمع آوری داده های تحقیق تشریح شده اند؟	45
			آیا نوع ابزار میدانی برای جمع آوری داده های تحقیق (شامل: پرسشنامه، مصاحبه، مشاهده، و یا بررسی اسناد و مدارک؛ و یا ترکیبی از دو یا بیش از دو ابزار) به میزان کافی تشریح شده اند؟	46
			آیا نوع پرسشنامه مورد استفاده (باز یا بسته)، استاندارد یا محقق ساخته بودن پرسشنامه، و انواع پرسشهای آن به تفکیک مؤلفه های متغیرها تشریح شده اند؟	47
			اگر پرسشنامه مورد نظر شما در تحقیقات قبلی استفاده شده، میزان پایایی آن با ذکر عدد آلفای کرونباخ مربوطه بیان شده است؟	48
			اگر از مصاحبه برای جمع آوری اطلاعات استفاده می شود، ویژگی های افراد مصاحبه شونده، تعداد مورد نظر، و متغیرهای مورد پرسش، و نوع پرسشهای مطرح شده در مصاحبه، مدت مصاحبه و سایر مشخصات تشریح شده اند؟	49
			مراحل انجام تحقیق در قالب یک شکل نشان داده شده است؟	50

				51	با توجه به نوع داده ها و هدف تحقیق، روش آماری و آزمونهای آماری مورد نظر برای تحلیل داده ها، پاسخ به سؤالات تحقیق، و یا آزمون فرضیه های تحقیق بیان شده اند؟
				52	فهرست منابع مورد استفاده در متن پروپوزال به ترتیب منابع فارسی و انگلیسی تهیه شده است؟
				53	فهرست منابع براساس روش APA تنظیم شده اند؟
				54	در فهرست منابع نام اثر مانند نام کتاب یا مجله برجسته یا ایتالیک شده اند؟
				55	بررسی شده که همه منابع ذکر شده در متن در فهرست منابع ذکر شده اند؟
				56	آیا منبع اضافی که در متن استفاده نشده در فهرست منابع وجود دارد؟
				57	برای چاپ نسخه نهایی پروپوزال، نسخه پی دی اف آن تهیه شده است؟
				58	بعد از چاپ فایل نهایی پروپوزال، یک بار به دقت مطالعه شده است؟

ضمیمه شماره سه: چک لیست گزارش نهایی پایان نامه

این چک لیست در زمان تهیه و تحویل گزارش نهایی پایان نامه، ضمن مرور چک لیست پروپوزال و بررسی مواردی که در گزارش نهایی نیز کاربرد دارند؛ استفاده شود و با توجه به پاسخ هر پرسش، در صورت نیاز اقدام لازم را برای مرحله اصلاحی بعدی یادداشت و در اسرع وقت انجام شود. در مرحله بعدی، فقط پرسش هایی که اقدام اصلاحی داشته اند بررسی شوند.

ردیف	شرح پرسش	بله	خیر	کاربرد ندارد	توضیحات (اقدامی که لازم است انجام شود)
1	آیا همه فصلها، یک مقدمه کلی دارند که بطور خلاصه سیر بیان مطالب در آن فصل را بیان کرده است؟				
2	آیا همه فصلها نتیجه گیری دارند؟				
3	در نسخه نهایی پایان نامه، چکیده، فهرست مطالب، جداول، و نمودارها، و سایر صفحات ابتدایی پایان نامه به ترتیب و مطابق فرمت دانشگاه تهیه شده اند؟				
4	در فصل اول، آنچه که در عمل در فرایند انجام تحقیق اتفاق افتاده و با افعال گذشته نوشته شده است؟				
5	نگارش فصل دوم، براساس کلمات کلیدی موجود در عنوان پایان نامه انجام شده و ترتیب عناوین منطقی و مناسب است؟				
6	منابع استفاده شده انگلیسی و فارسی در نگارش فصل دوم؛ جدید، مرتبط و کافی می باشند؟				
7	اصل عدم استفاده بیش از حد از مطالب یک منبع در متن فصل دوم رعایت شده است؟				
8	برای اسامی و اصطلاحات لاتین، زیرنویس مناسب انجام و چپ چین شده است؟				
9	در فصل دوم، در خصوص مدل انتخابی پایه تحقیق، توضیح مشروح و مقایسه آن با سایر مدلها؛ و دلایل انتخاب آن بیان شده است؟				
10	مدل مفهومی تحقیق در جای مناسب ذکر شده و اجزای مختلف آن توضیح داده شده است؟				
11	در فصل سوم (روش شناسی تحقیق)، شرح کافی و مناسب مربوط به کلیه عناوین مذکور در فرمت پایان نامه مصوب دانشگاه تهیه و درج شده است؟				
12	توضیحات جامعه آماری تحقیق و تعداد جمعیت آن در زمان جمع آوری داده های تحقیق در قسمت مربوطه ذکر شده است؟				
13	در قسمت نمونه آماری و نمونه گیری، فرمول مورد استفاده در تعیین تعداد نمونه هم به صورت خام و هم با درج اعداد مربوطه نوشته شده است؟				
14	براساس راهنمای نگارش پروپوزال و پایان نامه، توضیحات کافی و روشن در خصوص ابزار و مراحل				

				جمع آوری داده های تحقیق و روایی و پایایی آن بیان شده است؟
15				پرسشنامه یا سؤالات مصاحبه تحقیق و گزارش خروجی نرم افزار مورد استفاده در تحلیل داده ها، به عنوان ضمیمه در انتهای گزارش نهایی پایان نامه درج شده اند؟
16				در فصل چهارم، برای توجیه استفاده از آزمونهای آماری، بحثهای مربوط به تحلیل یافته ها و سایر موارد مشابه، به منبع آماری مناسب استناد شده است؟
17				در آزمون فرضیه ها، ابتدا در مورد مفهوم صفر یا مخالف صفر بودن فرضیه ها با ذکر منبع آماری توضیح کافی داده شده است؟
18				فرضیه ها یا سؤالات تحقیق، در فصل چهارم عین پروپوزال مصوب ذکر شده اند؟
19				توضیحات مربوط به جداول و نمودارهای مختلف آمار توصیفی و استنباطی، دارای قالب انشایی متفاوت می باشند؟
20				در فصل پنجم، مطالب فصل چهارم تکرار نشده اند؟
21				یافته های تحقیق در فصل پنجم، با یافته های تحقیقات قبلی داخلی و خارجی مرتبط شده و مشابهت یا تفاوت آنها تحلیل شده است؟
22				پیشنهادات فصل پنجم؛ مشخص، کاربردی و مرتبط با یافته های تحقیق می باشند؟
23				چکیده پایان نامه بعد از تهیه گزارش نهایی تهیه شده و حداکثر در یک صفحه نوشته شده و حاوی کلمات کلیدی می باشد؟
24				چکیده شامل: اهمیت موضوع، هدف و مکان انجام تحقیق، جامعه آماری، متغیرها و مؤلفه های مورد بررسی، ابزار، روش تحلیل، و یافته های تحقیق می باشد؟
25				چکیده انگلیسی پایان نامه تهیه شده و به تأیید فردی مسلط به زبان انگلیسی رسیده است؟
26				مقاله مستخرج از پایان نامه تهیه شده و یا برای تهیه آن در اسرع وقت برنامه ریزی شده است؟

پایان